

Zárójelentés

Följegyzések az ezredforduló körül

75. születésnapjára, magánkiadásban jelent meg **Hegyi Béla** fenti című és alcímű új könyve. Az elképesztően gazdag tartalmú kötetet lehetetlenség besorolni valamilyen műfajba. Naplójegyzetek, mély önéletrajzi vallomások és könyvismertetések, hosszú levelezésrészletek és interjúk, irodalomkritikák, filmkritikák és színi kritikák váltják egymást, meditációk az erkölcsről, a kultúráról, a történelemlről, családtörténeti följegyzések és nekrológok, ember- és helyzetértékelések és így tovább.

Ha mégis egyetlen kifejezéssel kellene összefoglalnom a könyv tartalmát – és ha létezne az általam itt használt fogalom –, akkor legszívesebben azt mondanám: történelem belülnézetből. A sokféle műfajban megfogalmazódó szövegek ugyanis a politika (Hitler, az ÁVO, a Moszad, a CIA, Rajk László, Kádár János, Antall József, Mádl Ferenc, NATO-szavazás...) világába éppúgy elvisznek, mint az irodalom tájaira (Márai Sándor, Karinthy Ferenc, Faludy György, Határ Győző, Hamvas Béla, Szabó Dezső, Rónay György...), bevezetnek az egyházpolitika kulisszái mögé (Állami Egyháziügyi Hivatal, Miklós Imre, katolikus püspöki kar, a Vatikán keleti politikája), vagy éppen az irodalmi szerkesztőségek és könyvkiadók világába, de nem marad ki a film- és színháztörténet, a pszichiátria vagy éppen az ezotéria sem – ahogyan a szerző látta-látja, vagy átélte mindezt.

Kedvcsinálólul néhány bekezdést közlünk a könyvből. Aki megveszi, és végigolvassa, nem fogja megbánni; ellenkezőleg: gazdagon megajándékozottnak érzi majd magát.

Gromon András

„Mindazt, ami volt az életemben eddig, most zárójelbe teszem. Ez már az a múlt, ami csak hozzám tartozik, áttekinthetően, átélehetően, vállalhatóan. Ami e századvégen megérkezett, és egyre agresszívebben tör előre, immár nem az én világom, valami más, idegen, hamis és taszító világ, ahol a pénz, az érdek és az üzleti szupremácia határoz meg mindent, életet és gondolatot, s a politika mint szennyes ár mos el napot és éjszakát... Ugy nyitom meg följegyzéseimnek ezt a harmadik, utolsó kötetét – a *Szélvitortla* és az *Éhe a szeretetnek* után –, hogy tisztelettel és részvéttel elbúcsúzzom. Búcsút veszek Olvasóimtól, az ezredfordulótól, s mindattól, amit majd e zárójelentést követően az élet produkál” (7).

„Mindenekelőtt revíziót kellene tartanunk magunkban. A szív és a kéz átvizsgálását. Mit hordoz ez a szív, s mit tesz ez a kéz? Támaszt adhat-e karunk a segítségére szorulóknak? Áldott-e az az út, amelyen haladunk? Üdvös-e az az élet, amit élünk? A szeretetünk ... lehet-e még forrása szomjazóknak, gyógyír a reánk bízottak számára? ... És ha minket is csapások, csalódások, végzetek érnek, meg tudjuk-e őrizni sugárzó állapotunkat bánatunkban, fájdalomunkban, kísértések közepette” (30)?

„Molnár Ferenc darabjaiban a léleknek nincs helye. Ez hiányzik mindegyikből: a lélekből írás, a pusztá szórakoztatáson felül a remény tanulsága, egy felsőbbrendű derű, mely szétsugárzik a játék bravúráján, a szellemes dialógusokon, az üzlet-pénz-rangkórtság vissza-visszatérő háromságán. ... Nagyon gyorsan elfeledte fiatalkori novellásköteteit, az első egy-két regényt... Dől hozzá a jogdíj, buknek utána a nők, kedvenc bohóca lesz előkelő köröknek – és miközben darabépítkezéseit csodálják, mindaz, ami szív, érzelm, részvét benne, hazugsággá, cinizmussá, szarkazmussá válik” (157).

„Az úgynevezett közszolgálati tévék – a közhelyek televíziói lettek. Ők is pénzre, pénzre, pénzre áhítoznak, ... s ennek érdekében úgy prostituálódnak, hogy közben mindenáron szüzek akarnak maradni. Képernyőiken vagy reggeltől éjszakába menően traccsolnak, vagy ugyanolyan smonca műsorokat sugároznak, mint a kereskedelmi csatornák..., de hiszen ugyanazokat is szerepeltetik, mint a kereskedelmiek. ... Riportereik bárdolatlanok, főlénységek, támadóak, fogalmuk sincs a jó modorról, a helyes beszéd-ről, a nyelvtani sajátosságokról, a kultúra tisztaságáról, ámbar azt hirdetik magukról, hogy 'értéket közve-

títenek'. Az igazságnak inkább megfelelné, ha nyíltan megmondanák: 'érdeket közvetítenek'" (37).

Sánta Ferenc: „Azt hiszed, nem írok? Tévedés! Írok, újrairrom, javítom, összetépem, kihajítom. ... Sokszor tépelődöm azon, minek ma írni egyáltalán? Kinek? Elégedetlen vagyok magammal. Másrészt a felvevő közeg sem az, amelyiknek érdemes. Az író pusztán eszköz, akit a politika ki akar sajtóítani. Ha ellenáll, megtöri. Meg aztán itt van az írók acsarkodása is. Ez növeli bennem a tartózkodást, mi több, az ellenszenvet a különféle találkozókat meg összeröf-fenések iránt. Pójácáskodás” (171).

„A terjeszkedő globalizáció az ultrakapitalizmus legdurvább merénylete a független országok és az önálló társadalmak ellen. A nemzetközi tőke soha nem határozta meg úgy a világ sorsát, jövőjének alakulását, mint most a földünket hálóként befonó, különböző nemzetközi bankok és bankszövetségek ... rendszere” (77).

„Paulo Coelho ... behízelt szélhámosságával, az okkultizmus köntösébe rejtözve, valóságos tömeghisztériát idézett elő: médiaszárt csináltak belőle, ha kellett, békehímnuszokat gajdolt és moralizáló előadásokat tartott, ha kellett, botrányokkal tarkított dedikációkat, főleg női közönsége elragadtatásával, és jóslatokat pendített meg, amelyek különösen az arab világban találtak elfogadásra. Nobel-díjra pályázott. A világhír valóságossá vált, ám kérdés, hogy mindaz, amit és amiről ír, nem lopott holminak, ördögtől sugalmazott remiszenciáinak tűnik-e. Nem lett író – csak amolyan írogató” (106).

„Azok az eszmények, amelyekre tanítottak bennünket előző korok és előző iskolák, a minőségek, amelyek belénk ivódtak életvezetésül, és reménnyel töltöttek el a jövőre nézve, a szemünk előtt torzulnak el, omlanak össze, jórészt passzív közreműködésünkkel. Az az etikai norma, amelynek nevében az új rendszerbe léptünk, mindaz, amit a politikusok, irodalmi fenomenek, hazatérő kibicék ígértek, szétroncsolódik, tönremegy, elenyészik a tőke karmai között...” (35).

„A belső hang forrásának közeléből minden helytelen eszmét, képzetet, a tűnő időnek alávetett emberi kitalációt, amelyek zavart okoznak és elhomályosítják gondolkodásunkat, el kell távolítanunk. Minden megfontolatlan tettet üzzünk tovább, csak aminek jelentősége és fontossága van, az hagyhatja el a szánkat, csak a Názáreti tanításának közvetítése lehet a dolgunk” (50).